

Diàleg

L'art com a motor de creixement econòmic

Joan Hortalà

Indagar les causes que promouen el creixement econòmic és, òbviament, una qüestió important. Per principi, cap país renuncia a tenir un PIB més elevat, perquè en disposar-se de més béns i serveis, el *pastís* és més gran i cadascun dels trossos més gros per a tothom, amb independència, naturalment, de quina sigui la dimensió relativa. Les polítiques redistributives serveixen justament per cercar el millor repartiment possible. Però aquesta és una altra història.

Pel que fa així al creixement econòmic, les teories convencionals remarquen aquells factors que hi tenen una incidència rellevant. En primer lloc es subratlla el paper dels recursos productius, fonamentalment el capital físic i el capital humà. En segon lloc es té en compte el rol de la tecnologia, en particular en allò relatiu a innovacions, tant de procediments com de productes o de mercats. I en tercer lloc, sobretot d'un temps ençà, es consideren, al seu torn, les possibilitats que es deriven de la generació de coneixement.

Capital, tècnica i coneixement són, doncs, factors sobresortints a tenir en compte. Tanmateix, quin és en cada cas l'element que els aglutina per aconseguir la finalitat volguda, és a dir, el creixement econòmic? Aïllant biaixos ideològics, avui s'accepta àmpliament, amb el suport d'un vast historial d'evidències empíriques, que un tal element aglutinador no és sinó l'empresarialitat. O sigui, la capacitat emprenedora o, curt i ras, l'empresari.

El professor J.R. Lasuen, en un estudi erudit i suggerent sobre aquesta matèria, argumenta que "en qualsevol context polític, el nombre i qualitat de científics, enginyers, metges... i executius de què es disposa és condició necessària però no suficient per assolir el creixement econòmic. En canvi, els països prosperen més i més de pressa quan el nombre i la qualitat d'empresaris existents són els adequats. És ben cert, d'altra banda, que la prosperitat material derivada del progrés econòmic és encara més ostensible si a l'oferta d'empresaris s'hi suma la contribució de científics, enginyers, metges, etc."

Si el creixement econòmic depèn, consegüentment, de l'empresarialitat, convé investi-

gar les causes que la promouen. En aquesta direcció, també amb evidències estadístiques i argumentacions antropològiques i psicològiques, s'observa una correlació forta entre l'increment de la capacitat emprenedora i el foment de la creativitat.

La creativitat s'activa mitjançant una barreja, si més no, de tres elements: uns de tipus personal, uns altres de base institucional i uns tercers d'ordre cultural. Pel que fa als elements personals, es posa en relleu l'entrenament intel·lectual ensem amb el de tipus emocional amb referència a tot allò relatiu a la formació del caràcter. En relació amb els elements de base institucional, n'hi ha prou de disposar d'un espai de llibertats en el sentit de les de tipus convencional de què gaudeixen els règims democràtics contemporanis. I, quant als elements d'ordre

cultural, s'està d'acord a propiciar àmbits on el coneixement artístic esdevingui alhora promocionat i reconegut.

En aquest sentit, i d'acord amb una seqüència singular alludida per Ferrater i Mora, que atribueix a B. Jasinowski, resulta que l'art anticipa el canvi filosòfic i aquest el canvi científic i tecnològic.

Des d'aquest punt de mira, es pot inferir que l'artista intueix abans que la resta la problemàtica canviant de la humanitat i s'esforça, en conseqüència, a oferir resultats integrats i ajustats a aquesta problemàtica. Suggereix, d'aquesta manera, emocions que originen creences, les quals conformen actituds que, en definitiva, deriven en conductes. Fruit d'aquesta interrelació, es modifiquen els comportaments, tant a nivell individual com a nivell social i, tot plegat, en un marc d'integració cultural,

sovint multiforme i dispar. Però per obra i gràcia de l'artista, els resultats establerts mitjançant aquest procés convergeixen en arquetips i metàfores que més endavant faciliten la formació d'hipòtesis en el si de processos més analítics.

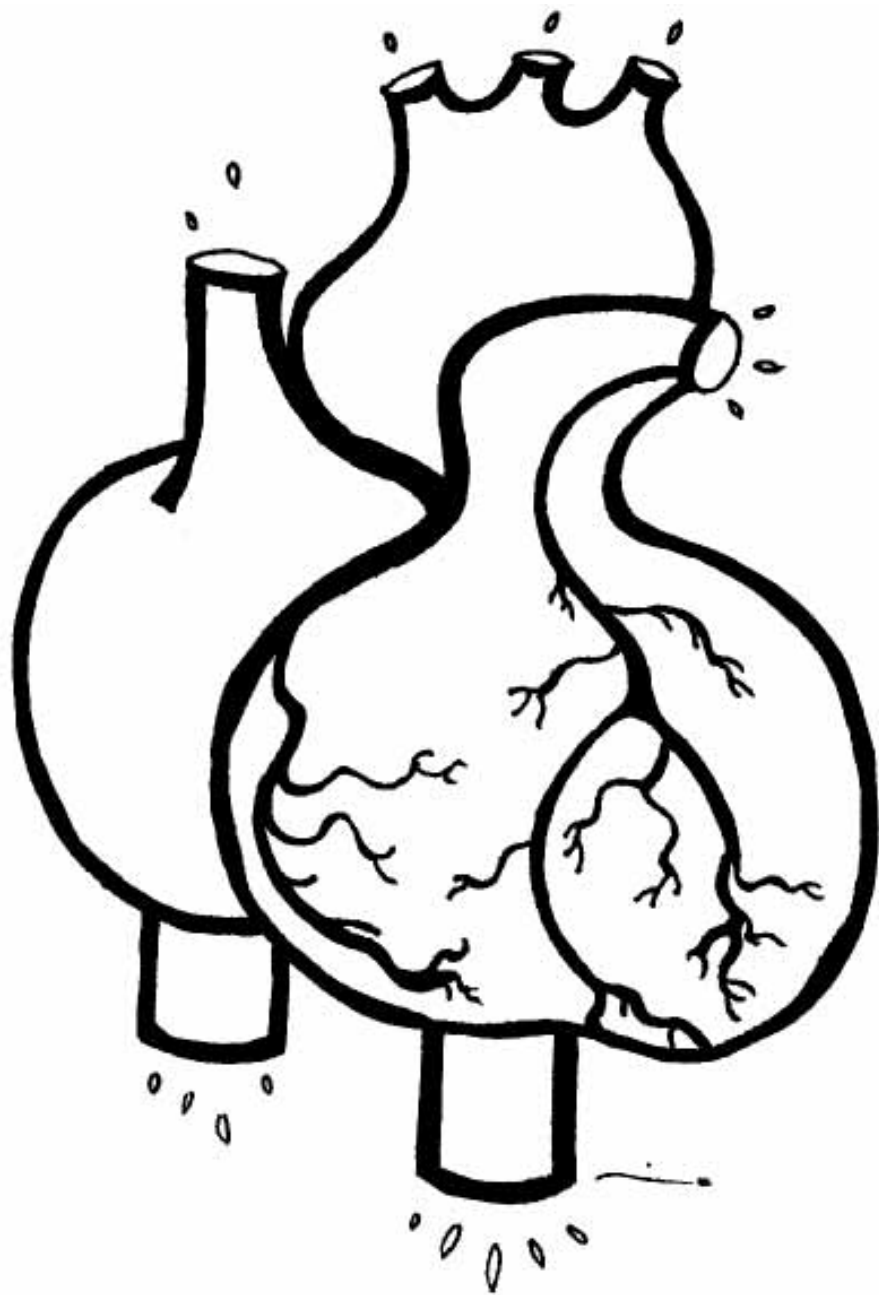
Des d'aquesta perspectiva la conclusió és òbvia: s'ha de potenciar l'educació artística de la població. I fer-ho des de la infantesa i considerar totes les arts, però especialment la música

ca i la pintura, ja que està demostrat que aquestes dues percepcions són les que majorment creen i esborren emocions, tant individualment com col·lectivament. En la mesura, per tant, que de l'emoció en neix la creença i d'aquesta l'actitud per acabar amb l'encarrilament de conductes, l'art ajuda a disposar d'individus i de societats creatives.

Propiciar, fruit d'aquestes consideracions, una demanda forta de serveis artístics que al mateix temps nodreixi una oferta estable d'aquest tipus de serveis, sense necessitat del mecenatge privat o públic, molt més aleatori i discriminator, és una condició primària per promoure el creixement econòmic. Perquè l'art, en la mesura que contribueix a originar i expandir la creativitat, esdevé condicionant bàsic per aconseguir-lo a través de la generació d'empresarialitat.

Com a extensió a aquestes consideracions, si més no en moments d'un cert criticisme pel que fa a comparacions de progrés entre capitalitats, els poders públics podrien prendre la iniciativa de fomentar l'aprenentatge de les arts. La Generalitat, que des d'una perspectiva històrica ha tingut períodes curts però intensos en iniciatives útils i pioneres, hauria d'interessar-se pel tema. Fa un temps, per exemple, va expandir arreu biblioteques i poliesportius. Ara caldria promoure centres d'aprenentatge artístic complementant el que d'ofici ja es desenvolupa en determinades entitats educatives. Encara que sigui circumstancial i anecdòtic, la localització a Olot, terra d'artistes i emprenedors, d'una nova Facultat de Belles Arts no deixa de ser, en aquesta percepció, un alè d'esperança.

• Joan Hortalà i Arau. Catedràtic de teoria econòmica (UB). President de la Borsa de Barcelona

“La conclusió és òbvia: s'ha de potenciar l'educació artística de la població. I fer-ho des de la infantesa i considerar totes les arts, però especialment la música i la pintura”